

« zurück blättern vor »

SZWAJCAR subst. m., ab 1564; auch *szwajcer*, *śwańcar*, *zwiczary*. 1) ‘Bürger der Schweiz’ – ‘obywatel Szwajcarii’: 1564 MAÇZ 154b
Szwajcerowie teras fie zową eydgenofz. o 1633 Birk.Kwiaty 13 *Angliki / Holándry / Sawoyczyki / Fráncuzy / zwiczáry / Saffy / Szwedya...* o [LBel.] 1782–1783 Dykc.G. 3 95, L *Szwaycarowie są prości i poczciwi ludzie*. – MAÇZ, CN, TR, L, SWIL, DOR sowie BAN. 2) ‘Pfortner, Portier, Hausmeister’ – ‘odźwierny, portier’: 1765–1784 Mon. 67 269, L *Skoro chłopa pan inaczéy ustroi, i każe mu bramy pałacu pilnować, wnet staie się szwajcarem*. o 1775–1806 Teat. 29b 42, L *Ten hultay tak iest przedayny, iak ministrowfki szwajcar*. o (†1858) 1912 Skibiń.Pam. 298, DOR *U wejścia stało dwóch szwajcarów suto galonowanych i oficjalista, który odbierał bilety*. o 1951 Hertz B.Termin. 24, DOR *Był przez czterdzieści lat szwajcarem w fabryce mojego teścia*. – L, SWIL, SW, DOR (przestarz.). 3) ‘uniformierter Kirchendiener, der über die Ordnung in der Kirche wacht u.dgl.’ – ‘umundurowany sługa kościelny pilnujący porządku w kościele itp.’: (1777–1791) 1903 Staszic Dzień. I 235, DOR *Szwajcarowie, których kościół każdy kilku przy sobie chowa, przestrzegają skromności i porządku*. o vor 1861 SWIL *Cicho! idzie szwajcar*. – SWIL, SW, DOR (daw.). 4) ‘Cent, Heller, Kreuzer’ – ‘cent, halierz, grajcar’: SW (zl.). o **Var**: *szwajcar* subst. m., 1633 Birk.Zyg.B., L – CN, TR, L, SWIL, SW, DOR; *szwajcer* subst. m., 1564 MAÇZ 154b; *śwańcar* subst. m., [hapax] 1908 Śmiech nr 9 s.6, WIECZ; *zwiczary* subst. pl., [hapax] 1633 Birk.Kwiaty 13 – L, SWIL. o **Etym**: nhd. *Schweizer* subst. m., ‘Bewohner der Schweiz; Portier, Leibwächter’, GRI, nur für Inh. 1, 2. o **Konk**: *odźwierny* subst. m., bel. seit 1563, SPXVI, zuerst geb. MAÇZ, nur für Inh. 2; *wrotny* subst. m., bel. seit 1568, L, zuerst geb. MAÇZ, nur für Inh. 2. o **Der**: *szwajcarski* adj., 1564 MAÇZ 231b, zuerst geb. MAÇZ, nur für Inh. 1; *szwajcarski* adj., 1564 MAÇZ 154b, zuerst geb. MAÇZ, nur für Inh. 1; *szwajcarnia* subst. f., ‘Pfortnerraum’, vor 1812 X.Kam., L, zuerst geb. L, nur für Inh. 2; *Szwajcaryja* subst. f., zuerst geb. L, nur für Inh. 1; *szwajcarka* subst. f., ‘Schweizerin; Pfortnerin’, (1853) 1950–1955 Krasz.Int. 78, DOR, zuerst geb. L, nur für Inh. 1, 2; *szwajcarszczyzna* subst. f., 1904 Tyg.Illustr. 35, DOR, zuerst geb. DOR, nur für Inh. 1. o Die Form von 1633 Birk[owski] Kwiaty (*zwiczary*) geht auf das oberdeutsche (schweizerdeutsche) *Schwitzer* zurück. Der Anfangsbuchstabe ist merkwürdig, vielleicht ein Druckfehler für *Szwiczáry* (die anderen Völkernamen werden alle mit Großbuchstaben geschrieben).

« zurück blättern vor »